

Van A. Hans' Kinderbibliotheek zijn nog beschikbaar :

1. Drie maanden onder de Sneeuw. — 2. Zwarte Koo. — 4. De Heks uit de Duinen. — 5. Aan de Molenbeek. — 7. Karel Cogge (De Overstroming aan den IJzer. — 9. De Jonge Vluchteling. — 13. Beter een Lap dan een Scheur. — 14. Harten van Goud. (B. Hans). — 15. Op 't Verdrongen Land van Saaftinge. — 16. De Fee van den Kluisberg. — 17. De Zinneloozen te Gheel. — 18. De Hut op de Heide. — 19. Hugo Verriest. — 20. De Klok van Stuivekenskerke. — 21. De Landlooper. — 22. En toch Feest. (B. Hans). — 23. Sinterklaas in 't Veerhuis. — 24. Grapjes en Vroolijke Vertellingen. — 25. De Vriezeman. — 26. Verdwaald en Terecht. (B. Hans). — 27. De Jongen van West-Roosebeke. — 28. De Jongens van den Waterkant. (B. Hans). — 29. De Kleine Smokkelaar. (A. De Cort). — 30. De Verdrongen Stad. — 31. Het Weesje van Brugge. — 32. Schoone Daden. — 33. Een plezierige Vacantie. — 34. Nog Grapjes. — 35. Het kindje van de zee. — 36. In de Moeren. — 38. De Vlucht in de Koffer. — 39. De Man uit den Toren. — 40. Spreekwoorden en Verhalen. — 43. De Veerman van 't Zwin. — 44. 't Grafje in de Duinen. — 46. Broederliefde (de gebroeders van Raemdonck). — 47. Brugge en Omgeving. — 48. Eerlijk duurt het langst. — 49. De Kleine Verspieder. — 51. Een Lastig Geschenk. — 52. Zonder Ouders. (B. Hans). — 53. Een Kerstfeest in Vlaanderen. — 54. Arme Bedelares. (A. De Cort). — 55. De Verloren Zoon. — 56. In 't Bosch van Houthulst. — 57. Nog Gered. (B. Hans). — 58. Uit de Oude Doos. — 59. Dokter Jenner en Jenny. (J. Ten Heuvel). — 60. Moeder Eyer. — 62. De Wees in Londen. — 63. Sinterklaas op de Heide. — 64. De Kinderen van den Zeeloods. (B. Hans). — 65. Bij de Boschkerels. — 66. De Kinderen van den Smokkelaar. — 68. De Landverhuizers. — 69. Leuwte van Damme. — 70. Van alles wat. — 71. Nieuwsgierig Aagje. — 72. Een Moedige Kermisjongen. — 73. Trouwe Vriendschap. — 75. Aan de Kust. — 76. Het Bultje. (B. Hans). — 77. De Pastoor van Lapscheure. — 78. Samen uit. — 79. De verrassing van Audenaarde. — 81. Een Pak van 't Hart. — 82. Vaderlandsche Verhalen. — 85. De overwintering op Nova Zembla. — 86. Hoogmoed komt voor den Val. — 89. Hoe Sinterklaas hielp. — 90. In Grooten Nood. (Annie Hans). — 91. Kerstmis aan Zee. — Toch beter thuis. — 104. Denk aan Moeder. — 110. Robinson Crusoe. — 111. Hendrik Conscience. — 116. Een Blijde Sinterklaas avond. — 117. Peter Joannes (B. Styns). — 121. Hoog Bezoek. — 122. De wonderlijke Zwaan. — 123. Uit Bange Dagen. — 125. De Flinken Baanwachster. — 126. De Kerels van Lampernisse. (Zannekin). — 127. Eliza's Vlucht. — 128. De Gelaarsde Kat. — 129. De Dochter van den Blauwer. — 130. In Vacantie. — 131. Gered uit de Sneeuw. — 132. Tinneke. — 133. De Heldin van Stekene. — 134. Onvrechtvaardig Gestraft. — 185. De Apostelbrokken van Rupelmonde. — 136. Tijn Uilenspiegel. — 137. Oom Tom. — 138. Alfreds Vacantie. — 139. Matha's Avonturen. — 140. St-Niklaas te Mechelen. — 141. Kerstavond van Bertje. — 142. Op 't Oud Kasteel. — 143. De Reis in de Wildernis. — 144. Bij de Kabouters. — 145. De Spionnen op den Toren. — 146. De Jongen van Gaver. — 147. Een jaar van Huis. — 148. De Schat in de Duinen. — 149. Oud Moederke. (C. Maerten). — 150. De Smokkelaars van de Zee. (J. Goddeis). — 151. De Brand. — 152. De Schat in de Mijn (B. Hans). — 153. Het Graf in 't Bosch. — 154. Het Berouw van den Strooper. — 155. 't Kasteel Hoogdonck. — 156. Van de Hut naar het Paleis. — 157. De Heldhaftige Mijnwerker. — 158. Brave Harten (tooneelstukje). — 159. Karel de Goede. — 160. Na veel avonturen. — 161. — Gered door een aap. — 162. Jan Breydel. — De slag der Gulden sporen. — 164. Van den dood gered. — 165. — Het Bocheljongetje (J. Melaerts). — 166. — De Toovenaar. — 167. — Van drie roovers. — 168. Een jonge held. — 169. Jacob Van Artevelde. — 170. De overwinning van Karel. — 171. Genevieve van Brabant. — 172. — Een avontuurlijke reis. — 173. De strijd met den wolf. — 174. Een vreeselijke avond. — 175. De gevluchte slaaf. — 176. In de Vliegmaschine. —

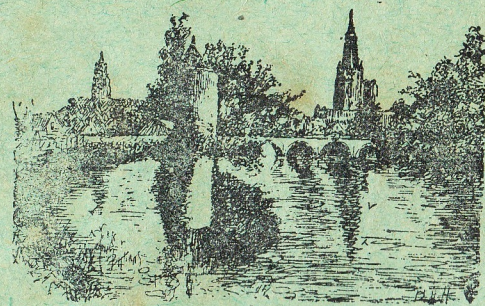
Richt u voor Kinderbibliotheek tot A. Hans-Van der Meulen, Contich.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

A. HANS.

Nr 183

De Schilder van Karel den Stoute

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich.

DE SCHILDER VAN KAREL DEN STOUTE

I.

Een man van rond de dertig jaar klopte aan de poort van Sint Janshospitaal te Brugge. 't Was een zoele Meiavond van 't jaar 1475, dus is het al heel lang geleden.

Brugge was toen een der drukste steden van Europa; er woonden veel kooplieden en talrijke schepen voeren er heen naar de voorhaven Damme.

De portier van Sint Janshospitaal deed open en zei:

— Ha, meester Hans Memlinc, ge wenscht zeker broeder Jan te spreken?

— Ja. Is mijn goede vriend in zijn kamer?

— Ge zult hem daar vinden.

Hans Memlinc, zooals de bezoeker heette, was een kunstschilder. Hij ging door eenige gangen en kwam bij een reeds ouderen monnik.

— Ha, vriend Hans, gij zijt het! sprak de kloosterling. Ge wilt wat met mij klappen?

— Niet lang, broeder Jan. Ik kom eigenlijk afscheid nemen.

— Gaat ge op reis?

— Ja, en ver weg en voor lang vrees ik. De hertog wil dat ik hem vergezel.

— Ter oorlog?

— Niet om te strijden, hernam Hans Memlinc. Ge weet, dat de hertog op zijn oorlogstochten prachtige kampen laat maken. En ik moet de versieringen aanbrengen. Liever bleef ik in mijn goede Brugge, maar ik kan niet weigeren. De hertog heeft me altijd zoo mild geholpen.

— Neen, gij kunt niet weigeren, dat is zoo, erkende broeder Jan Floreins. En toch zie ik u met onrust vertrekken. De hertog gaat op gevaarlijke avonturen uit.

— Denkt u? Maar, broeder Jan, hij is zoo machtig!

— Machtig is hij, doch zijn hoogmoed zal hem ten val brengen. Hij is nu de heer van 't rijke Vlaanderen en zoo veel andere gewesten. En nog wil hij meer...

— Ja, hij wenscht meester te zijn over Lorreinen en Zwitserland, om een groot rijk te vormen.

— En daarover begeert hij koning te zijn in plaats van hertog. Maar zullen de menschen van Lorreinen en van Zwitserland zich hun landen laten afnemen? En dan is er een groote, sluwe vijand van hertog Karel...

— De koning van Frankrijk.

— Ja, hernam broeder Jan. De koning van Frankrijk huichelt vriendschap, maar haat hertog Karel. O, ik vrees voor den afloop van dien slag. En rechtvaardig is hij niet.

— Neen! Ik weet het, hertog Karel is eerzuchtig En dapper is hij. Men noemt hem daarom Karel den Stoute.

Hans Memlinc en Jan Floreins spraken nog wat voort. En toen namen ze hartelijk afscheid van elkaar.

— Ik zal veel voor u bidden, beloofde broeder Jan.

Hans Memlinc verliet het hospitaal. Hij hield zoo veel van Brugge. En morgen al zou hij uit de stad vertrekken. De hertog had het hem vandaag pas doen vragen mee te gaan. Om familie behoefde Hans Memlinc niet te blijven. Hij was niet gehuwd en had reeds lang zijn ouders verloren. Arm was hij beginnen te schilderen. Soms had hij zich te slapen gelegd zonder eten. Niemand kocht iets van hem. Tot hij broeder Jan Floreins leerde kennen. De monnik van het hospitaal bewonderde de schilderstukken van Memlinc en zond er een aan hertog Karel den Stoute, den heer van Vlaanderen, die dikwijls te Brugge verbleef. De hertog liet toen den jongen schilder in zijn paleis komen. Hij prees zijn kunst en gaf hem werk. Nu leed Hans Memlinc geen armoede meer.

En zoo kwam het ook dat hij tot broeder Jan gezegd had niet te kunnen weigeren den hertog te vergezellen.

Hans Memlinc kwam in zijn woning aan de vesten. Nele, de huishoudster, had drie groote koffers vol gepakt met kleeren en linnen. De goede vrouw was ook bedroefd omdat haar meester vertrok.

— O, altijd die oorlogen! jammerde ze. De hertog is een wildeman!

— Stil, Nele, ge moogt zoo niet over onzen heer spreken, vermaande Memlinc.

— Ha, ik mag den hertog geen wildeman noemen! riep Nele uit. Erger is hij... een duivel! Ja, meester Hans, en ge weet het ook. Twintig-duizend menschen liet hij te Luik vermoorden, op hangen en in de Maas werpen! Ook vrouwen en kinderen. Is dat waar of niet?

— Ja, 't is waar, helaas!

— En nu moet hij weer elders menschen ongelukkig maken, in hun land laten rooven, branden, en moorden, want zoo noem ik den oorlog.

Hans Memlinc ging in zijn werkhuis. Hij zuchtte. Ja, Nele had gelijk: hertog Karel kon erg wreed optreden. De Luikenaren wilden zich tegen zijn macht verzetten. De hertog had hun de vrijheid ontnomen. Nog eens trachtte Luik zijn recht te verkrijgen. Toen naderde Karel de Stoute met een groot leger. In den nacht wilden zes honderd

burgers van Franchimont Luik redden. Ze vielen het groote leger aan. Maar ze konden tegen die overmacht niet op. En ja, dagen achtereen liet de hertog toen te Luik ongelukkige inwoners dooden, ook vrouwen en kinderen.

Hans Memlinc had het verschrikkelijk gevonden. En wat zou er nu weer gebeuren, ginder in 't Oosten? Met Karel den Stoute kon het geen vrede blijven.

En treurig van gemoed pakte Memlinc ook een koffer; hij borg er alles in, wat hij noodig had om te teekenen en te schilderen.

Nele riep hem voor het avondmaal. En aan tafel jammerde ze voort. Wie weet kwam haar meester ooit terug?

De avond verliep weemoedig. Den volgenden morgen kwamen dienaren van den hertog de koffers halen. Memlinc nam afscheid van Nele, die in zijn woning zou blijven. De huishoudster weende van droefheid. Ook meester Hans was ontroerd.

Hij begaf zich naar het paleis. Daar heerschte een groote drukte. Memlinc zou met de hofhouding van Karel den Stoute meereizen. De hertog trad buiten. Hij was lang en kloek van gestalte. Een strenge uitdrukking lag op zijn gelaat. Hij droeg een kostbare wapenrusting. Zijn helm was met diamanten versierd, geslepen door Lodewijk van Berkem, die deze kunst uitgevonden had.

Karel de Stoute hield veel van pracht. Groote wagens waren geladen met kostbare kleederen, tapijten, gouden tafelgerief, sierlijk gebeeldhouwde meubels, en al 't noodige om ruime tenten en zelfs houten gebouwen op te richten. De soldaten waren flink uitgerust. Ja, 't was een schitterende stoet, die vandaag Brugge verliet.

Hans Memlinc zat ook te paard. Hier en daar wuifde hij een kennis toe. Maar zijn hart was vol treurnis...

II.

De stoet van den hertog reisde dwars door Vlaanderen, Brabant, Namen en Luxemburg. Maanden duurde dat. Er kwamen en gingen gezanten.

Op een avond zat Memlinc in zijn tent. Een prachtig gekleede knaap van zestien jaar trad binnen.

— Meester Hans, groot nieuws! zei hij.

— Wat dan, Colonna? vroeg de schilder.

Colonna was de voornaamste page van den hertog.

— We gaan naar Trier en daar wordt de hertog door den keizer tot koning gekroond. Om dat te regelen zijn die gezanten gekomen. En de keizer die alleen de macht heeft koningen te maken, zal onzen heer de koningskroon geven. Zijn zoon

Maximiliaan trouwt dan met jonkvrouw Maria. Maria was de dochter van den hertog en nu pas vijftien jaar.

— Wat zal de koning van Frankrijk woedend zijn, hernam Colonna. Hij kan onzen heer niet verdragen.

— Ge vertelt goed nieuws, sprak Memlinc. Nu zal het geen oorlog zijn. En we keeren van Trier gauw naar Brugge terug.

Den volgenden dag trok de stoet naar Trier, waar Karel de Stoute tot koning moest gekroond worden. En te Trier kreeg Hans Memlinc veel werk. Hij moest toezien, dat de versiering der kerk Sint-Maxim prachtig was. Daar zou de kroningsplechtigheid plaats hebben. In de kerk werden de kostbare tapijten en banieren van den hertog opgehangen. Op het altaar prijkten gouden vaten. Memlinc liet bloemen en planten aanbrenge. Hij bouwde twee tronen, een voor den keizer en een voor den hertog. De inwoners van Trier mochten naar al dat heerlijks komen zien. De hertog logeerde in een klooster. Keizer Frederik bevond zich ook in de stad. Hij was arm, vergeleken bij den hertog, die zijn weelde kwistig uitstelde. Dat verbitterde den keizer.

Er hadden schitterende feesten plaats, wel een week lang. En eindelijk naderde de groote dag van de kroning.

— Morgen is onze heer koning, zei Colonna, de page, op een avond tot Memlinc.

De schilder was moe. Hij wilde vroeg gaan slapen. Morgen werd het drukke dag... De kroningsstoet moest al de weelde van Karel ten toon spreiden zoodat de menschen verbluft zouden zijn. En Hans Memlinc diende te zorgen, dat het programma stipt uitgevoerd werd...

Colonna ging heen. En Memlinc sliep spoedig in. 't Was nog donker toen hij gewekt werd. Colonna stond aan zijn bed en zei:

— Meester Hans, word wakker!

— Wat is er? vroeg de schilder verdwaasd.

— O, er is iets ergs gebeurd. De keizer is stil-tjes vertrokken, gevlucht eigenlijk... Hij wil onzen heer niet tot koning kronen.

— Wat vertelt ge daar?

— Zijt ge nog niet wakker, meester Hans?

— Is de keizer waarlijk vertrokken?

— Ja... Dat heeft de koning van Frankrijk natuurlijk bewerkt. Hij zal den keizer veel geld laten geven hebben om den hertog niet te kronen. Gemeen, hé? O, de hertog is woedend. Hij loopt in zijn kamer heen en weer en raast en tiert... Hij wil al het land nemen tot aan Bourgondië toe.

— Dus oorlog! kreunde Memlinc.

— 't Kan niet anders... Ik ga weer gauw weg. Maar 'k wilde het u toch vertellen.

Memlinc bleef alleen. En hij zuchtte diep...

Niet naar Brugge terug! En oorlog! De hertog was razend. O, wat zou er nu voor wreeds gebeuren! De schilder kon niet meer slapen. Hij stond op en ging buiten. En daar hoorde hij de stem van Karel den Stoute:

— Ha, men bedriegt me, men spot met mij! Wacht! Ik zal mijn macht toonen. Ik zal den keizer aan mijn voeten doen neerknielen. We moeten hier voor den dag weg zijn!

Memlinc begreep dat Karel 't liefst Trier zou verlaten, eer het licht was. Hij riep de knechten die hem ten dienste stonden en liet wagens met kisten naar de Sint-Maximkerk voeren. In 't bedehuis werden bij 't licht van kaarsen de tronen afgebroken, de tapijten en andere versieringen weggenomen en ingepakt. Vóór de dag aanbrak, was de hertog vertrokken. De stoet volgde. Nog hoopte Memlinc, dat Karel zich toch naar Brugge zou begeven. Maar wat later hoorde hij welke plannen de hertog had. Karel zou Nancy veroveren, dan was hij meester van Lorreinen. Daarna wilde hij Zwitserland nemen. Een machtig rijk moest hij bezitten. En de keizer zou dan niet meer durven weigeren, hem tot koning te kronen.

III.

Vóór Nancy was het groote kamp van den hertog. Het bestond uit houten gebouwen en tenten.

Er heerschte weer pracht. En Memlinc had voor de versiering van Karel's paviljoenen moeten zorgen. In de muren zaten zelfs gekleurde ramen.

Maar de burgers van Nancy hielden de poorten van hun stad voor den hertog gesloten. De kanonnen beschoten de muren.

't Was een koude avond. Hans Memlinc zat treurig bij het vuur. Eensklaps hoorde hij buiten geschrei. Vlug ging hij zien. Twee soldaten sleurden een weenenden knaap mee.

— Wat is er? vroeg Memlinc.

— O, meester schilder, een galgenaas uit de stad, een kleine bespieder, die hier den boel komt afloeren. We vonden hem daar bij 't kamp. We brengen hem bij onzen overste en die zal den jongen hond aan een hoogen boom hangen.

— Een kind als verspieder, och kom! zei Memlinc. Geef hem mij over. Ik zal hem onderfragen...

— Maar meester schilder, sprak de soldenier aarzelend.

— Doe wat ik zeg! Ge vertrouwt mij toch wel zeker!

— Ja, natuurlijk...

Memlinc nam den knaap bij de hand. De soldeniers hadden ontzag voor den schilder. Ze wisten dat hij dikwijls met den hertog sprak, en in hooge gunst stond. Ze lieten den jongen aan hem over.

De knaap leek zoo wat vijftien jaar. Hij weenede niet meer en had vertrouwen in zijn beschermer. Memlinc bracht hem bij 't vuur en zei vriendelijk:

— Vertel me eens, wie ge zijt en wat ge in het kamp doet. Wees niet bang.

Hij sprak Duitsch, de taal van den knaap.

— O, heer, ik ben al eenige weken bij een oom op een hoeve. Hij is gestorven. En tante is altijd boos op mij. Ik ben weggelopen, om naar mijn ouders terug te keeren. Ze wonen in Nancy, zei de jongen.

— En wat deedt ge bij uw oom?

— Ik ben er heel den zomer geweest voor mijn gezondheid. Oom was altijd goed voor mij. Maar hij kreeg een stamp van een paard... en denzelfden dag stierf hij. Tante zei, dat ik een luiaard en een opeter was. Ze schold en sloeg me. Ik ben er nog twee weken gebleven... En nu wilde ik naar vader en moeder. Die soldaten namen me vast en gaven me klappen... Ik verstond niet wat ze zeiden. Maar ik heb geen kwaad gedaan...

— Ge kunt nu niet naar Nancy.

— Waarom niet, heer?

— 't Is oorlog... De poorten zijn gesloten... Maar 't zal slechts kort duren. Dan breng ik u bij uw ouders. Zoolang blijft ge bij mij. Ge moet niet bang meer zijn. Niemand zal u kwaad doen.

De brave schilder gaf den knaap, die Gunther

heette, eten en drinken. Hij maakte een leger voor hem. De jongen was vermoeid en sliep spoedig in.

— Arm kind, dacht Memlinc. De ruwe soldaten zouden zoo'n knaapje waarlijk aan een boom hangen. O, die kerels zijn erg wreed. De oorlog maakt hen zoo.

Wat later kwam een hoofdman binnen. Het zag er een harden, trotschen baas uit.

— Ha, daar ligt de bengel! riep hij. Welzoo, spionnen worden door u ingehaald en vertroeteld! En met welk recht moeit gij u met mijn zaken? Ik houd me toch ook niet met uw kladborstels bezig.

— Die knaap is geen spion, antwoordde Memlinc bedaard.

En hij vertelde hoe 't kwam dat Gunther hier verdwaald was.

— Tut, tut, al fabels, hernam de overste. Mijn mannen hebben den jongen schavuit aangehouden. Ik heb ze een flinken uitbrander gegeven, omdat ze den gevangene aan u en niet aan mij overleverden. En ik kom hem halen!

— Wees nu toch verstandig! Een verdoold kind!

— Mij maken ze zoo gemakkelijk niet allerlei leugens wijs! De oproerlingen van Nancy laten ons bespieden door kinderen. Maar morgen kunnen ze zien, dat wij ons niet door kinderen laten

verschalken... Dan hangt hun spionnetje in den wind heen en weer te bengelen. En nu niet langer geredekaveld! Ik zal den kleinen aap eens met een trap van mijn laars wekken!

Hans Memlinc versperde den ruwen hoofdman den weg en zei:

— Ge zijt hier in mijn tent! En ik gebied u heen te gaan!

— Met dien verspieder!

— Ge zult den jongen niet aanraken! Moet ik den hertog melden dat gij mijn tent binnen dringt? En is het noodig dat ik u bij de lurven vat en buiten gooi. Ik ben wel een schilder, maar durf me in kracht met u meten.

Die taal maakte indruk. De overste wist, dat Memlinc veel invloed had bij den hertog. En ook voelde hij ontzag voor de vuisten, welke Hans hem onder den neus hield.

— Ik zal recht halen, zei de hoofdman nijdig, en liep uit de tent.

De knaap had niets van de twist bemerkt, en sliep rustig voort.

— Ik zal dadelijk met den hertog over Gunther spreken, besloot Memlinc.

De overste zou anders misschien valsche berichten van den jongen aan den hertog doen overbrengen. En Memlinc begaf zich naar het groote paviljoen, waar Karel de Stoute verbleef. Hij hoorde muziek. Muzikanten en zangers gaven een

uitvoering, als ware men te Brugge en niet in een oorlogskamp.

De hoofdman had het vertrek van den schilder bespied. De twee mannen die Gunther gevangen hadden genomen waren in de buurt. Hun overste riep hen en zei:

— De kladpotter wilde den kleinen spion niet overleveren, maar nu is hij buiten zijn tent. Hij wil natuurlijk de muziekuitleiding bijwonen. We halen vlug den aap buiten.

Ze drongen in Memlinc's tent. Roger, de overste, gaf Gunther een schop.

— Sta op, jonge vos, gebod hij. Ge moet niet liggen! Hangen zult ge! Droomen moogt ge aan een hoogen boom.

Gunther rees angstig overeind. Schuw keek hij naar de ruwe mannen. Zijn blik dwaalde verder en zocht Memlinc. Maar de schilder was er nu niet, om hem te beschermen.

Een der soldeniers greep Gunther bij den nek. De knaap begon te weenen.

— Niet blaten, zei Roger! en hij sloeg hem de hand voor den mond. Straks zult ge anders gapen, spotte hij. Ha, de schilder wilde u beschermen. Wel, juist daarom zult ge met uw valschen, kleinen kop in den strop gaan.

Gunther verstond die taal niet, want de Bourgondiërs spraken Fransch, maar hij begreep en voelde genoeg, dat hij in de macht was van boo-

ze menschen. De soldeniers leidden hem tusschen tenten door, naar het begin van 't kamp. Daar zaten soldaten rond groote vuren. Roger plaatste den armen Gunther voor hen en sprak:

— Hier kunt ge zien welke spionnen die zotten van Nancy naar ons zenden... Een kind, maar de sluwheid gluurt uit zijn oogen. Ja, ja, die aap moet hier den boel afloeren. De muiters van Nancy rekenen er natuurlijk op, dat we een kind zullen sparen, maar als ze hun bespiedertje aan een boomtak zien hangen, kunnen ze 't anders leeren.

— Dood dien knaap niet, sprak een oude soldaat. Wat kan die bespieden? 't Is zeker een bedeljongen.

— Een spion is het! beweerde Roger. En weet ge waarom ik hem vast en zeker ophang? Ge kent dien Brugschen kladder, den vent, die niet met een zwaard, maar met een verfpot oorlog voert! En de onnoozelaar wilde mij den jongen ontnemen.

— Waar moet hij zich mee! schreeuwde een soldaat. Ge hebt gelijk hoofdman, nu moet ge toonen, dat gij aan uw recht houdt!

Angstig en bevend stond Gunther daar. Bernauwd keek hij naar al die mannen, nog vreesselijker in den gloed van 't vuur.

Een soldenier kwam met een touw en maakte

een strop, dien hij Gunther om den hals deed. De jongen begon luid te weenen.

— Den strop nog niet dicht halen! riep Roger. Laat hem maar eens schreien. Misschien hooren de oude ezels ginds op de muren hun jongen ezel balken. Kom, er staat daar een hooge boom.

Sommige soldaten wendden den blik af. Ze vonden Roger al te wreed, maar ze durfden de misdaad niet verhinderen.

De hoofdman liet Gunther bij een boom brengen. De knaap begreep nu, wat men wilde doen. En luid schreiend liet hij zich op den grond vallen. Een soldenier kwam met een ladder en stelde die tegen den boom. Hij klom er op, om het touw van de strop over een tak vast te maken.

Roger hief Gunther op en wees naar den gloed van de vuren op de muren der stad.

— Morgen zullen de kerels ginder een langen snuit trekken! spotte hij. Klaar, Pierre! Kort spel gemaakt dan! We zetten den dwerg op de tiende sport en dan trekken we de ladder weg, zei hij.

Maar daar naderde snel een nieuwe groep. Hans Memlinc liep vooraan. En hij nam den strop van Gunther hals. De knaap klemde zich aan zijn redder vast.

— Achteruit! schreeuwde Roger woedend. Hier ben ik baas.

Doch Colonna, de eerste page van den hertog, keek Roger strak in de oogen.

— Op bevel van den hertog zult ge dezen jongen aan meester Hans overlaten, zei hij.

En de hoofdman veranderde dadelijk van houding. Zoo verwaand als hij eerst was, zoo plots toonde hij zich nu gewillig.

— Lafaard, wreedaard, die een kind aanvalt, Over uw valsch binnendringen in mijn tent spreken we wel nader, zei Memlinc.

Hij nam Gunther bij de hand en leidde hem mee.

— 'k Wou dat ik dien schilder eens met zijn kop in den verfpot mocht steken, bromde Roger. Maar ik zal hem wel tusschen mijn knuisten krijgen...

Gunther kwam in Memlinc's tent weer tot kalmte. Den volgenden dag moest Roger voor een officier verschijnen. Daar hoorde hij dat een deel van zijn soldij — zijn loon — ingehouden werd, omdat hij in de tent van Memlinc was gedrongen. De hoofdman kreeg nu haat tegen den schilder.

De stad Nancy gaf zich over, toen Karel de Stoute beloofde niemand leed te doen en de vrijheden te eerbiedigen. De hertog hield zijn intocht te midden van een schitterenden stoet. Ook Hans Memlinc was in 't gevolg. Naast hem stapte Gunther. En meester Hans bracht hem naar zijn huis. De ouders keken verrast op. Ze waren ver-

schrikt toen ze alles hoorden en dankten innig den goeden schilder.

Memlinc was blij, dat er te Nancy geen wreedheden gebeurden. Maar de oorlog was nog niet uit.

Karel de Stoute had nu Lorreinen in zijn macht. René, de jonge hertog van dit land, verbond zich met de Zwitsers, die geen onderdanen van Karel den Stoute wilden worden.

En de hertog zou den oorlog met de Zwitsers beginnen. Met een machtig leger ging hij op weg. De Zwitsers ook rukten vooruit. Weer liet de hertog een prachtig kamp oprichten. En 't was er steeds feest. Hans Memlinc moest gedurig nieuwe versieringen aanbrengen. Eens zei de hertog tot hem:

— Weldra zullen we die herders en koewachters verslaan.

— Maar de Zwitsers zijn dappere soldaten, antwoordde de schilder.

— Te beter! Ik zal ze eerst temmen en dan kunnen ze in mijn leger tegen mijn vijanden vechten!

Memlinc vond dat hoogmoedige taal! Als die maar niet gestraft werd.

En de hoogmoed werd gestraft.

Op een morgen viel het kleine Zwitsersche leger bij Granson het groote Bourgondische aan.

En al dadelijk rukten de herders en koewachters ver vooruit.

De hertog zelf vocht als een razende. Maar hij zag zijn volk vluchten. En Karel de Stoute moest toen ook weg draven. Heel zijn leger vlood.

Hans Memlinc, door den page Colonna gewaarschuwd, maakte zich nog bijtijds weg. De Zwitsers vonden een grooten buit in het kamp: kostbare kleeren, tapijten, meubels. Sommigen schepten het goud in hun hoeden. Ja, er waren er die diamanten opraapten.

Een boer zag een grooten diamant, en meende, dat het een stuk kristal was. Hij verkocht hem voor een stuiver aan den pastoor van Montagny. De steen ging in andere handen over, steeds dunder betaald, en siert nu nog de tiaar, den kroon van den Paus.

Karel de Stoute verzamelde een nieuw leger, maar werd nogmaals verslagen door de Zwitsers bij Morat.

Hij vluchtte weer. En Memlinc en Colonna vergezelden hem op zijn droevigen tocht.

— Laat ons naar Brugge gaan! smeekte de schilder.

Maar Karel luisterde niet. Hij leek wel gek! Hij sprak er van een nieuw leger te vormen. Hij wist, dat de koning van Frankrijk de Zwitsers door geld steunde en René van Lorreinen troepen verzamelde. En toch wilde Karel nog eens den strijd wagen.

Er waren edelen, die hem met hun mannen trouw bleven. En Karel begaf zich naar Nancy. Maar de stad sloot weer haar poorten en had nu geen vrees meer voor den hertog.

IV.

't Was hard aan 't winteren. Het vroom dat 't kraakte. Schilder Memlinc zat treurig bij 't vuur. 't Was Kerstavond. Hij dacht aan Brugge... Colonna, de page, kwam binnen met een edelman, de heer du Ban.

— O, ik kom wat bij u, zei Colonna. De hertog is als razend. Hij scheldt en tiert... Hij sloeg naar graaf Godfried, toen deze hem aanried naar Luxemburg te gaan en nu geen slag te wagen. In Luxemburg zullen de Zwitsers ons niet volgen. En intusschen kunnen nieuwe benden uit Vlaanderen komen. Dan zijn we in 't voorjaar weer sterk. Maar Karel werd woedend. Hij wil Nancy nemen. In de stad heerscht hongersnood. Men eet er katten en honden.

— Maar de Zwitsers en hertog René met de Lorreinsche edelen zijn al dicht bij, sprak de heer du Ban. En zij zullen ons vernietigen. Als de hertog zoo gaarne in Nancy wil zijn moeten we hem maar in een kanon steken en er hem heen schieten. Dan is hij er. Maar 't is zot van hem, ons hier te houden. Weet ge, meester Hans, hoeveel

soldaten er van nacht van koude gestorven zijn? Vier honderd! Ze lagen dood gevroren van morgen. En veel anderen hebben bevroren handen en voeten. Zulke soldaten zouden nu moeten vechten! De hertog is zijn zinnen kwijt.

Aan de tent luisterde een bespieder. Karel zond spionnen uit om zijn eigen volk te belooien, want er was al een begin van opstand geweest. En de muiters werden onbarmhartig gedood. Karel was harteloos en wreed.

Even later kwam een bode den heer du Ban roepen. Colonna ging ook mee. De edelman werd vóór Karel geleid, die zeer vermagerd was en grimmig keek.

— Ha, ik moet in een kanon gaan liggen en ge zult mij naar Nancy schieten! riep de hertog kwaad. Gij zult nu van heel hoog de noodvuren zien, die de oproermakers op hun toren branden om de Zwitsers te vragen zich te haasten hen te bevrijden.

Colonna had dit aan de deur gehoord. Hij liep naar Memlinc.

— Meester Hans, de hertog wil heer du Ban ophangen, riep hij hijgend. Ga om zijn leven vragen!

— Heer du Ban ophangen! En waarom?

— Om dat van 't kanon gezegd te hebben. Er was een verspieder aan uw tent.

Memlinc snelde naar het paviljoen van den

hertog. De wacht liet hem door. Maar Karel sprong woedend op.

— Komt gij voor den heer du Ban spreken? snauwde hij. Ga heen, ik wil u niet zien. Ge moest u schamen zulke taal te dulden in uw tent! Ge vergeet zeker ook al mijn weldaden nu ik tegenspoed heb?

— Neen, heer! O, ik smeeek u om 't leven van heer du Ban...

— Vertrek! Zult ge verdwijnen?

En Memlinc moest gehoorzamen. Hij zag hoe men bij 't licht van fakkels den ongelukkigen edelman aan de galg hing, die daar altijd gereed stond. Want door wreedheid wilde de hertog zijn eigen leger bedwingen.

Memlinc vluchtte naar zijn tent. Hij keek nog eens om. Ginder ver op de torens van Nancy brandden vuren. 't Waren seinen van de hongerslijdende stad aan de Zwitsers.

En de Zwitsers kwamen. De hertog liet op tweeden Kerstdag Nancy bestormen. Maar de burgers sloegen zijn leger terug.

— Laat ons naar Luxemburg trekken! Nu kunnen we niet strijden; zeiden de raadslieden tot Karel. Uw leger is zwak en ontevreden.

— Hier zal ik vechten, al moest ik alleen staan! antwoordde de hertog. Houdt moed en we vieren « Drie Koningen » te Nancy.

Memlinc bleef bij 't vuur. Nu moesten er geen

versieringen meer aangebracht worden. Het vroom in de tenten. En soldaten stierven van koude bij de magere vuren.

Velen waren ziek. Ook Memlinc voelde zich ongesteld.

Treurig verliepen de dagen en nog erger waren de nachten. Het werd « Drie Koningen », maar Karel was niet te Nancy. Wel verscheen hertog René met de Lorreinen en de Zwitsers.

Karel stelde zijn leger op, ontmoedigde soldaten in lommen, en vermagerd door ziekte en honger.

De troepen van René vielen de Bourgondiërs aan. 't Begon te sneeuwen. Memlinc hoorde het strijdgewoel. Hij was te zwak om te vluchten. Page Colonna streed naast zijn heer. Karel vocht als een razende. Hij zag aan alle zijden zijn mannen vallen, en was zelf ook reeds gewond.

— Heer, laat ons vluchten! schreeuwde de page.

Ze verdwenen in den sneeuwstorm. De paarden sprongen op een bevroren meer. Het ijs kraakte ergens op een zwakke plaats. Karel stortte met zijn dier neer. Colonna wendde nog haastig den teugel. Zijn paard scheen nu dol, luisterde niet meer en rende over de vlakke.

De slag was verloren. Hertog René nam vele Bourgondiërs gevangen. Ook Memlinc werd uit

zijn tent gehaald en moest mee stappen naar de stad.

Hertog René hield zijn intocht binnen Nancy en werd luid toegejuicht. De burgers toonden hem de beenderen van honden en katten waarvan ze het vleesch opgegeten hadden. Maar nu kwam er eten genoeg.

Eensklaps liep een jongen bij Memlinc. 't Was Gunther, de knaap dien hij eens van den dood gered had.

— De schilder, de schilder! riep Gunther tot zijn vader, die daar ook stond.

De vader sprak met een Lorreinsch overste. En Memlinc mocht mee naar 't huis van Gunthers ouders. Hij kreeg er een zacht bed. Hij had rust en verpleging noodig. Hij dacht aan zijn Brugge...

Hertog René liet alle wegen afzoeken om Karel den Stoute te grijpen. Hij meende dat deze gevlucht was.

Twee dagen verliepen. Toen brachten soldiers een jongen gevangene in de stad. Ze hadden hem uit een hut gehaald. 't Was de page Colonna. Hij vertelde, dat hij zijn heer had zien vallen. René liet hem wijzen waar het gebeurde. En na eenig zoeken herkende Colonna het bevroren meer.

Men vond Karel den Stoute. Maar hoe! Hij lag half in en half uit het ijs. De wolven hadden zijn

kleeren verscheurd en ook een gedeelte van zijn lichaam, dat boven 't ijs uitstak.

Aan den vinger was nog een kostbare ring met een diamant...

Aldus vond men den vorst, die eens zoo machtig en rijk was geweest.

Men droeg het lijk naar Nancy en wiesch het met warm water en wijn. Het werd dan kostbaar gekleed. Toen mochten de inwoners van Nancy er naar komen zien.

Daarna werd Karel de Stoute in Sint Joriskerk begraven. De krijgsgevangenen stapten achter de baar, een groep magere, uitgemergelde mannen, alles wat er overbleef van 't groote leger.

Memlinc was ook in den uitvaartdienst. Hij voelde zich genoeg hersteld, en wilde bidden bij 't lijk van zijn heer. Hij zag daar Colonna terug en nam hem mee naar de ouders van Gunther.

Memlinc verlangde naar Brugge. Gunther's vader ried hem aan nog een tijd te wachten, vooraleer op reis te gaan. Maar Memlinc had geen geduld.

Gunther's vader hielp hem en Calonna om de stad te verlaten, vermomd als vrouwen. Ze waren immers krijgsgevangenen.

Pas een heel eind van Nancy wierpen de twee vluchtelingen hun vrouwenmantel af. Ze richtten zich naar Luxemburg. De Winter was zoo streng niet meer, toen ze vertrokken.

Maar dan begon 't weer harder te vriezen...

Op een avond vroegen Memlinc en Colonna in een hut om nachtverblijf.

Plots sprong een woeste kerel van bij den haard op.

— Ha, nu heb ik den kladpotter! riep hij.

Memlinc en Colonna herkenden Roger, den hoofdman, die eens Gunther had willen ophangen.

De kerel kwam met een zwaard op den schilder af. Memlinc was te verzwakt om weerstand te bieden. Hij trok zich terug in het bosch. Colonna stelde zich vóór Roger.

— U zal ik niet dooden, zei Roger. Den valschcn schilder moet ik hebben.

Even worstelde hij met Colonna, die hem den weg versperde. Hij duwde den page op zij en liep naar het bosch. Maar plots klonk woest gehuil. Een groote wolf, die de menschen geroken had, viel Roger in den rug aan en rukte hem ten gronde. Colonna kwam Memlinc te hulp en bracht hem in de hut. De man van de hut sloot haastig de deur.

— O, we moeten Roger bevrijden van dien wolf, zei de schilder, die alleen naar zijn goed hart luisterde.

— Te laat, zei de hutbewoner. De wolf heeft hem gedood en sleurt hem mee.

— De kerel verdient zijn lot, beweerde Colonna.

— Het was een geweldenaar, zei de man uit het huisje. Hij raasde en tierde tegen me. O, er komen hier veel vluchtelingen voorbij. De wolven zullen er heel wat verscheuren. Menschen, blijft hier tot het weer verzacht. Anders geraakt ge nooit levend door de bosschen.

Memlinc en Colonna waren blij voor dit aanbod.

—————

Op een Meiavond kwam een magere, gebogen man door de Gentsche poort, Brugge binnen. Hij was haveloos gekleed en sleurde zich voort. Bij een woning aan de vesten bleef hij staan. Het huis was gesloten.

— Wie moet ge hebben? vroeg een buurvrouw.

— Nele...

— Die is over twee maanden gestorven. Een ziekte opgedaan in den strengen Winter... En de schilder, die daar gewoond heeft, zal wel met den hertog en zijn soldaten ginder in dat verre land gebleven zijn!

Memlinc, want hij was de havelooze man, veegde een traan weg. In zijn eigen huis geen verzorging... En hij was zoo ziek... Met Colonna was hij uit het verre Luxemburg gekomen. De page bleef te Brussel. Maar Memlinc wilde naar

Brugge. En nu bevond hij zich in zijn geliefde stad. 't Was tijd. Hij kon niet meer.

Memlinc sukkelde voort. Daar stond Sint-Jans-hospitaal. De schilder klopte aan de poort. Een broeder deed open. Er kwamen hier dikwijls bedelaars gastvrijheid vragen. Er was voor zulke landloopers een slaapzaal. De portier zag Memlinc ook voor zoo'n zwerver aan en wilde hem den weg wijzen.

Memlinc zonk neer.

— Broeder Jan, mompelde hij.

De portier keek nu vreemd naar den zwakken man. Hij riep Jan Floreins en zei:

— Die bedelaar vraagt naar u.

De oude monnik blikte den bewustelooze aan.

— Maar 't is Hans, schilder Hans Memlinc! riep Jan Floreins ontroerd uit. O, arine, arme vriend!

Hij liet Memlinc naar zijn kamer brengen en verzorgde hem zooals een vader met zijn zoon zou doen. Memlinc kwam tot bezinning... En weenend nam hij broeder Jan's hand.

— Terug te Brugge, zei hij. O, weet ge het... van den... hertog?

— Ja, we kennen het nieuws...

— Gij hebt wel gelijk gehad, broeder Jan... De hoogmoed van den hertog...

— Is wreed gestraft! Maar, denk er nu niet

aan... ge moet rusten... Later zult ge me alles vertellen...

Memlinc was lang ziek. Liefderijk werd hij in Sint-Janshospitaal verpleegd. En toen hij genas, maalde hij uit dankbaarheid de prachtige schilderijen, die duizenden nu nog in Sint-Janshospitaal bewonderen.

— — — — —

't Gebeente van Karel de Stoute werd op last van Karel V uit Nancy naar Brugge overgebracht.

Het rust nu in een praalgraf in de Onze Lieve Vrouwekerk. De tombe werd vervaardigd op last van Filips II door Jaak Jongelinck, Josse Aerts en Jan De Smet.

Naast Karel den Stoute rust, ook in een praalgraf, Karel's dochter, Maria van Bourgondië, gestorven in 1482, toen ze erg gewond was geworden door van haar paard te vallen op jacht in het bosch bij Wijnendale.

Dit ongeluk wordt verbeeld op een schilderij in het stadhuis van Brugge. Maria was slechts 25 jaar oud toen ze overleed.

Hans Memlinc leefde toen nog. Hij stierf in 1494.

Memlinc was een der rijkste burgers van Brugge geworden en woonde in de Sint Jorisstraat. Hij trouwde te Brugge met Anna Valckenaere. Hij

had drie kinderen, Hans, Cornelis en Nikolaas. Ook in het gemeentelijk museum van Brugge hangt een schilderij van hem.

Te Brugge staat een standbeeld voor den beroemden schilder. Een plein is naar hem genoemd.

Te Damme, bij Brugge, wijst men het huis, waar Karel den Stoute trouwde met Margaretha van York. Dat was in 1468. De Engelsche prinses was op een schip te Sluis aangekomen. Op een versierde boot voer ze naar Damme, dat rijk getooid was. Er waren tien bisschoppen bij het huwelijk aanwezig. Denzelfden dag reed de hertogin naar Brugge. In den stoet waren elf honderd paarden.

Dagen lang vierde men te Brugge feest.

Maar de twisten in dien tijd en de zware schattingen van Karel den Stoute verarmden Damme, en ook Brugge ging snel achteruit.

Daarbij kwam de verzanding van het Zwin, den weg naar de zee.

Margaretha van York, Karel's vrouw, stierf te Mechelen, waar ze een paleis had in de Keizerstraat.

EINDE.

BERICHT

De Kinderbibliotheek is wellicht de eenige uitgave in ons land, welker prijs nooit verhoogd is geworden. Maar nu er wèer opslag is op verschillend gebied, zijn wij verplicht den prijs onzer boekjes op 60 centiemen te stellen. We zijn overtuigd, dat onze vele lezeressen en lezers trouw zullen blijven aan de Kinderbibliotheek, die hun nog vele boeiende verhalen belooft. Zoo hebben we voor de eerstkomende nummers onder meer: « 't Spook van de Schelde », « Robin Hood », « Jack de Cow-boy », « Een avontuur in 't gebergte », enz.

Het lyk van Karel-de-Stonte.